

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
PROFESIONALIOJO SCENOS MENO ĮSTATYMO 2 IR 9 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO
ĮSTATYMO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys

Lietuvos Respublikos profesionaliojo scenos meno įstatymo 2 ir 9 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas (toliau – Įstatymo projektas) yra parengtas siekiant sudaryti palankias sąlygas nacionaliniams, valstybiniams ir savivaldybių teatrams ir koncertinėms įstaigoms (toliau – įstaiga, įstaigos) veikti bendrai su užsienio scenos meno organizacija (organizacijomis), jungti materialinius-techninius ir žmogiškuosius išteklius, patirtį, žinias ir kūrybinį potencialą, kartu sukurti profesionaliojo scenos meno kūrinius ir juos parodyti kuo platesniam žiūrovų ratui. Veikiant atskirai valstybės ar savivaldybės įstaigai tokius kūrinius sukurti ir viešai rodyti būtų ekonomiškai mažiau naudinga. Šis Lietuvoje dar naujas kūrybinių partnerystės modelis, sėkmingai veikiantis daugelyje Europos, Azijos ir Šiaurės Amerikos valstybių, duoda didžiulę meninę ir ekonominę naudą, kai dvi ir daugiau šalių, sudėdamos savo finansinius, materialius ir nematerialius indėlius, sukuria reikšmingus scenos meno kūrinius ir juos viešai atlieka savo valstybėse.

2016 m. įsigaliojus Lietuvos Respublikos profesionaliojo scenos meno įstatymui, įstaigoms buvo sudaryta galimybė veikti bendrai su Lietuvos Respublikoje įsteigtu juridiniu asmeniu, tokio juridinio asmens ar kitoje Europos ekonominės erdvės valstybėje įsteigto juridinio asmens ar kitos organizacijos padaliniu Lietuvos Respublikoje – profesionaliojo scenos meno įstaiga, kurios pripažinimo statusą suteikia (ar panaikina) Lietuvos Respublikos kultūros ministras. Tačiau galimybė įstaigoms veikti bendrai su užsienyje įsteigtomis ir sėkmingai veikiančiomis institucijomis (teatrais, koncertinėmis organizacijomis, agentūromis, festivalius organizuojančiomis institucijomis ir kitais juridiniais asmenimis, veikiančiais scenos meno srityje (toliau – užsienio scenos meno organizacijos), nebuvo įtvirtinta.

Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymas draudžia priimti sprendimus, susijusius su turto perleidimu kitų asmenų nuosavybėn ar su daiktinių teisių suvaržymu. Tačiau poreikis rengti bendros gamybos scenos meno kūrinius yra: Lietuvos nacionalinis operos ir baleto teatras bendradarbiauja su Tel Avivo, Geteburgo, Madrido, San Francisko, Toronto teatrais, Lietuvos nacionalinis dramos teatras – su Vokietijos teatru „Thalia“, Valstybinis jaunimo teatras – su Lenkijos teatru „TR Warszawa“, Lietuvos nacionalinė filharmonija bendradarbiauja su Šiaurės ir Baltijos šalių festivaliais, Europos, Kinijos koncertinėmis agentūromis, festivaliais, Kauno valstybinis muzikinis teatras – su Tbilisio valstybiniu lėlių teatru, Vilniaus teatras „Lėlė“ – su Nyderlandų teatru „Stuffed Puppet“, Lietuvos valstybinis simfoninis orkestras – Latvijos ir Estijos nacionaliniais simfoniniais orkestrais ir t. t.

Įstatymo projekto tikslas yra pakeisti galiojantį įstatymą ir nustatyti, kad nacionaliniai, valstybiniai ir savivaldybių teatrai ir koncertinės įstaigos gali veikti bendrai su užsienio scenos meno organizacijomis, sukuriant ir viešai atliekant naujus profesionaliojo scenos meno kūrinius. Įstatymo projekto uždavinys yra įtvirtinti specifinę nuostatą, susijusią su jungtinės veiklos (partnerystės) sutarčių tarp nacionalinių, valstybinių ir savivaldybių teatrų ir koncertinių įstaigų bei užsienio organizacijų teisiniu reglamentavimu.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai ir rengėjai

Įstatymo projektą parengė Profesionaliosios kūrybos ir tarptautiškumo politikos skyriaus (vedėja Janina Krušinskaitė, tel. +370 60845515, el. p. janina.krusinskaite@lrkm.lt) vyriausioji specialistė Irena Didžiulienė (tel. +370 608 45519 el. p. irena.didziuliene@lrkm.lt).

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

Lietuvos Respublikos profesionaliojo scenos meno įstatyme nustatyta, kad nacionalinis, valstybinis ir savivaldybės teatras, koncertinė įstaiga su kita profesionaliojo scenos meno įstaiga, bendrai organizuodamos profesionaliojo scenos meno kūrinių sukūrimą ir viešą atlikimą ir jo dalies naudojimą, gali sudaryti profesionaliojo scenos meno įstaigų jungtinės veiklos (partnerystės) sutartį, valstybės turtą naudodamos kaip indėlį šios sutarties pagrindu. Galiojančiame įstatyme nustatyta, kad profesionaliojo scenos meno įstaiga yra šio įstatymo nustatyta tvarka profesionaliojo scenos meno įstaiga pripažintas Lietuvos Respublikoje įsteigtas juridinis asmuo, tokio juridinio asmens ar kitoje Europos ekonominės erdvės valstybėje įsteigto juridinio asmens ar kitos organizacijos padalinys Lietuvos Respublikoje – teatras, koncertinė įstaiga, trupė, ansamblis, cirkas, scenos meno informacijos centras, scenos menų centras, kūrybinis inkubatorius ir kita. Šiame įstatyme nėra nustatyta, kaip turi veikti nacionaliniai, valstybiniai ir savivaldybių teatrai bei koncertinės įstaigos, siekiantys kurti bendros gamybos scenos meno kūrinius su užsienio juridiniais asmenimis, organizacijomis ar jų padaliniais, organizuojančiais scenos meno kūrinių sukūrimą, viešą atlikimą ir jo dalies naudojimą. Atsižvelgiant į tai, kad viešojoje teisėje vadovaujamasi principu „draudžiama viskas, kas nėra tiesiogiai leidžiama“, todėl nesant aiškiai įtvirtintos jungtinės veiklos (partnerystės) sutarties su užsienio scenos meno organizacijomis galimybės įstatyme, nacionaliniai, valstybiniai ir savivaldybių teatrai ir koncertinės įstaigos galimai veikti neteisėtai, viršydami įgaliojimus. Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymas taip pat tai draudžia.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Siūloma apibrėžti naują sąvoką „užsienio scenos meno organizacija“. Ši sąvoka apibrėžtų užsienio valstybės juridinį asmenį ar jo padalinį, kitą organizaciją ar jos padalinį, organizuojantį scenos meno kūrinių sukūrimą ir (ar) viešą atlikimą ir veikiantį scenos meno srityje – teatras, koncertinė organizacija, koncertų agentūra, trupė, ansamblis, orkestras, cirkas, kultūros, meno centras ir jų padaliniai bei daug kitų rūšių užsienio valstybių įstaigų, organizacijų ar jų padalinių, tačiau šis detalizavimas įstatymo projekte neatspindėtas, nes neįmanoma pateikti jų baigtinio sąrašo.

Įstatymo projektu siekiama įtvirtinti nacionalinių, valstybinių ir savivaldybės teatrų, koncertinių įstaigų jungtinės veiklos sutartis su užsienio scenos meno organizacijomis, kurios atvers galimybes įstaigoms kurti koprodukcinius (bendros gamybos) didesnės apimties ir išskirtinės meninės kokybės naujus profesionaliojo scenos meno kūrinius, jungiant turimus finansinius, materialinius, nematerialinius resursus. Valstybės skatina partnerystę tarp kultūros ir verslo, viešojo ir privataus sektorių. Profesionaliojo scenos meno įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 3 punkte nustatyta, kad Kultūros ministerija skatina profesionaliojo scenos meno įstaigų dalyvavimą tarpvalstybinėse kultūrinio bendradarbiavimo programose. Tačiau pastarajame įstatyme valstybiniam sektoriui sudaryta galimybė jungtinės veiklos sutarties pagrindu bendradarbiauti tik su Lietuvoje registruotomis profesionaliojo scenos meno įstaigomis. Įstatymo projektu siekiama sukurti teisinės prielaidas nacionaliniams, valstybiniams ir savivaldybių profesionaliojo scenos meno įstaigoms kartu su užsienio scenos meno organizacijomis rengiant koprodukcijos projektus naudoti finansinį, materialųjį ir nematerialųjį turtą kaip indėlį sukuriant operos, baleto, dramos, lėlių, muzikinį spektaklį, koncertą, operos, baleto, muzikos, dramos ar lėlių festivalį, kitą meno programą. Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymas nustato tvarką ir sąlygas, valstybės ir savivaldybių institucijų įgaliojimus šioje srityje tiek, kiek to nereglementuoja kiti šio turto valdymo ir (ar) naudojimo, ir (ar) disponavimo juo įstatymai. Todėl įstatymo projektu siekiama įtvirtinti tarpvalstybinio bendradarbiavimo veiklą, pvz., šalys iš sudėtų finansinių indėlių apmoka spektaklių, kitų meno programų statytojų honorarus, sukuria ir pagamina spektaklio dekoracijas, rekvizitą, kostiumus, kuriais jungtinės sutarties pagrindu numatytą laikotarpį (pvz., keletą mėnesių, metus) naudojasi sutartį pasirašiusios šalys. Kiekviena šalis sutarties sąlygomis viešai atlieka bendrai sukurtą profesionaliojo scenos meno kūrinį ir šalys gautas pajamas naudoja savo nuožiūra. Pasibaigus

sutarčiai, turto gamintojui lieka turtas, kuris nurašomas arba jungtinės veiklos (partnerystės) sutarties šalių susitarimu naudojamas ar nuomojamas kitoms reikmėms, pvz., parduodamas ar nuomojamas kitoms Lietuvos įstaigoms ar užsienio scenos meno organizacijoms.

Jungtinės veiklos sutarties nuostatų atitikimą valstybės turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo reikalavimams ir principams turi garantuoti įstaigos vadovas, taip pat kiekvienu konkrečiu atveju dėl tinkamumo ir reikalingumo sutikimą priims įstaigos savininko teisės ir pareigas įgyvendinanti institucija, jei sutartis atitiks įstatyme nustatytas sąlygas. Kitu atveju įstaiga neturi teisinio pagrindo pasirašyti šią sutartį.

Priėmus įstatymo projektą, profesionaliojo scenos meno įstaigoms būtų sukuriamos prielaidos sumažinti scenos meno kūrinių pastatymo kaštus, juos pasidalijant tarp užsienio scenos meno organizacijų. Todėl tokius scenos meno kūrinius galėtų pamatyti žymiai daugiau žiūrovų, kūrinių, kaip bendros gamybos produktą, vertins kelių valstybių kritikai, vertintojai, žiūrovai.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta
Neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Šis įstatymas turėtų teigiamos reikšmės kovojant su korupcija ir neteisėta prekyba poveikiu.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Šis įstatymo projektas nėra susijęs su verslo sąlygomis ar jo plėtra.

8. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ir pripažinti netekusiais galios

Kitų įstatymų priimti, pakeisti ar pripažinti netekusiais galios nereikės.

9. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai bus įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

10. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus.

11. Jeigu įstatymui reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, kas ir kada juos turėtų priimti

Bus keičiamas Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2017 m. balandžio 6 d. įsakymas Nr. IV-552 „Dėl nacionalinio, valstybinio ir savivaldybės teatro ir koncertinės įstaigos, siekiančios su kita profesionaliojo scenos meno įstaiga sudaryti profesionaliojo scenos meno įstaigų jungtinės veiklos (partnerystės) sutartį, tvarkos aprašo patvirtinimo“.

12. Įstatymo projekto įgyvendinimui reikalingos išlaidos

Įstatymo projektui įgyvendinti papildomų lėšų iš valstybės biudžeto nereikės.

13. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Įvertinusi praktikoje egzistuojantį poreikį ir tai, kad įstatyme nėra įtvirtinta galimybė nacionaliniams, valstybiniams ir savivaldybių teatras ir koncertinėms įstaigoms jungtinės veiklos

(partnerystės) sutarčių su užsienio scenos meno organizacijomis pagrindu kurti profesionaliojo scenos meno kūrinius, Kultūros ministerija 2018 m. gegužės 31 d. surengė pasitarimą su Finansų ministerijos, Valstybinės mokesčių inspekcijos, Lietuvos nacionalinio operos ir baleto teatro atstovais, kuriame buvo pritarta iniciatyvai šį klausimą spręsti specialiajame Profesionaliojo scenos meno įstatymo pakeitimo įstatyme.

Su visuomene konsultuojamasi įstatymo projektą skelbiant Lietuvos Respublikos Seimo Teisės aktų informacinėje sistemoje.

14. Įstatymo projekto reikšminiai žodžiai

Reikšmingi žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant reikšminius žodžius pagal Europos žodyną „Eurovoc“: „Užsienio scenos meno organizacija“.

15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.

Kultūros ministrė
Liana Ruokytė-Jonsson

2018.10.11

